
Gode tiltak gir faglige løft for leger i utkantstrøk

REPORTASJER

AUDUN FREDRIKSEN

EINAR SKOGLUND

Legeforeningen

Oppfølging av nyansatte, faglige nettverk, velorganiserte akuttjenester og støtte fra spesialisthelsetjenesten er viktige tiltak for å rekruttere og beholde kvalifisert helsepersonell i grisgrendte strøk.

Den tradisjonsrike universitetsbyen St. Andrews på Skottlands østkyst var åsted for konferansen om rekruttering av leger og helsepersonell i grisgrendte strøk. Illustrasjonsfoto

Konklusjonen fra konferansen *Making it work – Recruitment and retention in remote and rural areas* (1) i Skottland i september er klar: Det nytter å gjøre noe for å holde på fagfolk i utkantstrøk. Konferansen, som ble arrangert i samarbeid mellom helsemyndigheter og fagmiljøer i Skottland og Norge, tok opp spørsmål rundt rekruttering og fagutvikling innen allmennlegetjeneste,

jordmor- og helsesøstertjeneste, psykiatri, akuttmedisin og ambulansetjeneste. Foruten skotter og nordmenn deltok fagfolk fra Australia og Canada, i alt 300 deltakere.

Selv om avstander og transporttider er svært forskjellige i de fire landene, er opplevelsen av å stå alene som helsearbeider den samme. Hovedtema var nettopp situasjonen for den som alene eller sammen med få andre yter helsetjenester på fjerntliggende steder samt følgene dette har for tjenestetilbudet. Gjennom ord og bilder ble det blant annet gitt en troverdig fremstilling av en norsk fastleges liv i et øyrike på Vestlandet. Erfaringene fra Norge viser at målrettet rekruttering rettet mot nyutdannet helsepersonell gir resultater. Det samme gjør oppfølging, nettverk og støtteordninger fra lokalsamfunnets og arbeidsgivernes side.

Lokalt samarbeid

Andre lands innledere la vekt på undervisning, utdanning og etablering av akuttjenester og transporttilbud. For eksempel har planene for omstrukturering av sykehus i Skottland flere paralleller til det norske systemet med regionale helseforetak. I Skottland ble det i 2002 etablert en ny organisasjon under helsedepartementet, NHS Education for Scotland. Dette tiltaket skal utvikle og støtte utdanning for helsepersonell, med sikte på å bedre kvaliteten i pasientomsorgen. Organisasjonen omfatter alt personell som hører inn under det skotske National Health Service.

Flere innlegg understreket at helsepersonell har gevinster av å arbeide i team. Likedan fremhevet man betydningen av å engasjere lokalsamfunnet. Ikke minst gjelder det akuttjenester. For eksempel kan man utplassere halvautomatiske hjertestartere og lære opp frivillige til å betjene dem, og gjennom dette sørge for en fremskutt førstelinjetjeneste.

Stimuleringstiltak

Et annet tema var oppbygging av såkalt halvannenlinjetjeneste, dvs. spesialisttilbud i distrikt slik at spesialistene bringes nærmere allmennlegene. Det kan skje gjennom faste avtaler med sykehusspesialister, som dermed blir kontaktpersoner for allmennlegene i et område og har noe av sin tjeneste utenfor sykehus. Det kan også etableres observasjons- eller behandlingssenger i tilslutning til legesentre eller sykehjem, hvor allmennlegen tar hånd om nærmere definerte tilstander.

Betydningen av og mulighetene med telemedisin ble belyst, både som hjelpemiddel til undersøkelse og behandling av pasienter og som verktøy for å sikre kompetansen hos helsepersonell. Konferansen drøftet også problemet med vedvarende vakante stillinger og kostnadskrevenende vikarordninger.

Bruken av økonomiske incentiver ble i liten grad diskutert, men ble av flere fremhevet som et viktig supplement til faglige tiltak hos helsepersonell. Noen land har økonomiske stimulerings tiltak bare for helsepersonell, mens andre har nasjonale eller regionale ordninger for skattelette eller gunstige ordninger for studielån.

Generell kirurgi ved små sykehus

Små sykehus i Skottland kan vise til en omfattende kirurgisk virksomhet, utøvd av generelle kirurger som samarbeider nært med kirurgene ved de store sykehusene. Et fremlagt materiale dokumenterte at generell kirurgi ved små sykehus ikke gir flere komplikasjoner eller dårligere resultater enn kirurgien ved de større sykehusene. Generell kirurgi synes imidlertid å være et fag for entusiaster. De glødende generalistene i Skottland har da også laget sin egen organisasjon, The Viking Surgeons. Det preger i det hele tatt skottene at de ikke bare arbeider hardt, men også har mye moro.

LITTERATUR

1. The remote and rural areas resource initiative.
<http://www.rararibids.org.uk/documents/MakingItWork.pdf> (15.9.2003).

Publisert: 6. november 2003. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.